

Svend Thorhauges tale ved Radikale Venstres landsmøde

Taler

Svend Thorhauge
Landsformand for Radikale Venstre

Dato

18. september 2021

Sted

Nyborg

Omstændigheder

Talen var Svend Thorhauges sidste som landsformand for Radikale Venstre. Mikkel Irminger Sarbo blev valgt som ny landsformand.

Kære alle sammen

Der er nok at tage fat på. Der er rigeligt, der bør gøres. Vi må igang!

Igen.

For klimaforandringerne kalder på akut politisk handlekraft. Storme raser, skove brænder og byer må vige for vandmasser, mens ungdommen og de folkelige bevægelser overtager taktstokken i vantro over politikernes tempo. Min generation er ikke længere den sidste, der kan nå at stoppe temperaturstigningerne.

Fremover handler det om, hvordan vi nu skal være i en verden, vi har forandret for stedse. Det kan vi godt – det både må og skal vi. Men det kræver, at vi alle tænker nyt.

Og verdensfreden lader vente på sig. Ikke, at den har været nært forestående. Men den har alligevel altid været sigtemålet for vores internationale bestræbelser. Gennem folkeretlige institutioner og magtbastionernes gensidige afhængighed. Stabilitet i magt - og udvikling i demokrati. Men også dét er under forandring. Verdenssamfundet må gentænke strategien for sine indre anliggender, så vi fortsat ansporer til frihed og ligestilling uanset grænsedragninger.

Og her står så det enkelte menneske - på samme tid midt i det hele og i udkanten af alt. På en gang med den brølende frihedsberusende oplevelse af, at alt er muligt, og samtidig med apatiens hviskende stemme, der fortæller, at intet står til at ændre. Skab dig alt, hvad du vil: vi kan allerede i vuggestuen give en nogenlunde præcis forudsigelse af din fremtids grundmønster.

På den ene side - så betyder det blot, at vi hver især udfolder vores kim og på godt og ondt lever op til vore opvæksts forventninger – på den anden side betyder det også, at der skal tages stort tilløb, hvis man vil falde så langt fra stammen, at man kommer ud af skyggen.

De tilløb skal vi tage sammen. De nødvendige forandringer må vi skabe sammen. Vi kan ikke hver for sig, men vi kan samtidig kun gøre det i fælles frihed, hvis vi har tillid til det enkelte menneskes vilje og mulighed for at være med til at ændre verden. Vilje til forandring. Også af sig selv. Det er nu engang her, det begynder.

Der er brug for en politisk bevægelse, som kender for denne eksistentielle dobbelthed mellem det menneske, vi er blevet og det menneske, vi gerne vil være. En bevægelse, som har tillid til det enkelte menneskes frihedsbestræbelse, men som ved, at friheden altid udfolder sig i en omverden. I et fællesskab.

For hvad vil det sige at være menneske? Spørgsmålet er på ingen måde nyt. Det kan genfindes i civilisationens tidligste skriftlige kilder. Men med socialliberalismens radikale fødsel i Oplysningstiden op til den franske revolution skiftede spørgsmålet fast adresse. Det var ikke længere et filosofisk spørgsmål. Det var ikke længere et pædagogisk spørgsmål. Heller ikke troen kunne længere overbevise med sine svar.

Spørgsmålet var blevet politisk:

Hvad bør det betyde at være menneske, hvis vi skal basere demokratiet, verdensfreden og omgangen med naturen på dette menneskes fornuft? Og hvordan forankrer vi denne fornuft i en almen dannelse, så det enkelte menneske har en jordisk chance for at forstå rækkevidden af sine handlinger?

Dét er vores spørgsmål.

Svaret begynder med, at det enkelte individ mærker, at dets holdninger har betydning og dets handlinger effekt. Det er forudsætningen for fremkomsten af det myndige menneske.

Det begynder hver morgen og det begynder med hver lille ny skabning. Kloden rundt.

Det begynder med en politik, der forudsætter det enkelte menneskes frihed, men som også forstår, at friheden altid er forankret og aldrig blot og bart sluppet fri.

Det begyndte i 1905, hvor vores principprogram stadfæstede åndsfriheden samtidig med - som det hed - en 'virkelig Undervisningsreform i Folkeskolen', Det fortsatte i principprogrammet fra 1922 med befolkningens politiske, økonomiske og åndelige frigørelse – den åndelige frigørelse gennem alles lige adgang til at tage del i landets kultur. I bred forstand. Og som det blev afsluttet i 1922 i præambelen: ”i det hele Hævdelse af den enkeltes ubetingede Frihed, kun begrænset ved Hensynet til andres lige Ret.”

Dét er for mig at se kernen i den radikale socialliberalisme eller i den liberale socialradikalisme, om I vil. At vi ikke er frie fra et fælleskab, at vi ikke veksler mellem frihed og fællesskab, men at vi alene er frie i fællesskab og derfor aldrig selv kan være frie, hvis ikke vi har den anden med i samme frihed.

Eller som jeg sagde sidste år med inspiration fra Lone Dybkjær, og som gerne vil gentage nu, hvor vi endelig er i samme rum:

Det enkelte menneskes mulighed for at sprænge sin sociale ramme og sin egen andel i en uønsket overrepræsentation er det socialradikale ansvar.

Det enkelte menneskes mulighed for at sprænge sin sociale ramme og sin egen andel i en uønsket underrepræsentation er også det socialradikale ansvar.

Derfor er ligestilling hvor tids største mulighed og samtidig frihedens

forudsætning for alle og enhver.

Den levede frihed er altid lokal og konkret. Det gælder over hele verden. Vi kan være myndige og retssikrede borgere i staten; vi kan være kompetente ansatte på arbejdsmarkedet, men det er i relationen til vores venner, familie og kolleger, at vore liv udfolder og sammenfletter sig i de nære, i de lokale fællesskaber.

Det er også i det nære, vi skaber og mærker forskellen på, hvornår vi kan og må yde lidt ekstra for de andre, og hvornår vi hver især er nødt til at trække på fællesskabets storsind og frisind.

For det giver ikke sig selv. Det kommer ikke af sig selv. Og slet ikke i et samfund, som ikke længere kan trække på et fælles overordnet værdisæt. Uanset hvor mange gange nogen så gentager ekkoet om danske værdier.

Faktisk er hele denne snak om danske værdier blot en annullering af politikken med en nationalromantisk trumf. En trumf, som ekskluderer og som får samtalen til at forstumme. Og undertiden falder vi selv i. Men har man markeret noget som dansk eller udansk, har man ubemærket sat skel mellem godt og ondt, før det bliver til politik.

Sådan skal det ikke være. Tværtimod bør den politik, der retter sig mod, hvad det vil sige meningsfuldt at være menneske i dag, tale om, hvad det vil sige at være verdensborger i Danmark.

For nok er friheden lokal, men vi kan mærke hele verden; en retskrænkelse i Kabul gør ondt i Kalundborg. For verden er her. Den er her med sine storme og vandskyld og klimaudfordringer. Den er her med massemedier, flygtningemasser og etiske fordringer. Vi kan ikke frasige os den globale virkelighed. Og alt, hvad der vedkommer os, trækker tråde hen over grænserne. Vi er sat i verden.

Men vi er sat i verden fra Danmark af. Uanset, hvor vi så hver især måtte komme fra. Som individer og som slægt.

Derfor har vi et behov for at forstå denne sat-hed. Sammenhængen mellem den

nære lokale virkelighed, som giver livet mening, tyngde og betydning, og så den verden, som er den fælles horisont. Radikale Venstre er født i dette behov og i denne længsel. Tyngdekraften får æbler til at falde til jorden verden over, men ingen steder har æbler syre og fasthed som her. Pak choy vokser gunstigt op af jorden i det danske efterår, men skal den ned i gryden, har den godt af østens krydderier.

I alt dette skal vi formå at være menneske og give tilværelsen betydning og tyngde for både os selv og for den anden.

Det begynder allerede, når barnsbenene usikkert stavrer hen over vuggestuens gulv; det begynder første skoledag, når vi får vist verdens vidundere. Det fortsætter, når vi får adgang til at erhverve os de kundskaber, som vi har evner og trang til, sådan som det hed i 1922-programmet.

Vi vokser til i en verden. Og det politiske anliggende må være, at der vokser livsduelige mennesker til, som kan tage ansvar. Ikke i instrumentaliseret forstand, men i folkelig og mellemfolkelig forstand.

I politik taler vi om den nære velfærd. Og når jeg har kastet mig ud i nogle lidt højtravende formuleringer med gæld til Kant og Stuart Mill, Kierkegaard og Grundtvig, Hørup og Hannah Arendt, så er det for at markere, hvor helt afsindig vigtig den radikale sag er i det lokale. For det er her, her i det stedlige demokrati, vi skaber de konkrete politiske rammer for netop den nære velfærd.

Det er i kommunen, vi finder de dannelsesinstitutioner, som alle møder på livets første færd; og det er i det regionale sundhedsvæsen, mennesket mærker livet, når det truer med at forsvinde. Eller når tilværelsen forandrer sig på at måde, så afhængighedsforholdet til omverdenen og dermed friheden bliver ganske anderledes. Det er i det nære, livet giver allermest mening, og det er samme sted, meningsløsheden trænger sig allermest på. Overfor staten står vi oftest som enkeltborgere, overfor kommune og regionen oftere som mennesker i vorden og i særdeleshed som pårørende og som familie.

Det rejser en række spørgsmål, som kalder på radikalt ansvar. Vi kan kun skabe den forandring, vi har kæmpet for siden 1905, hvis vi står stærkt i det

kommunale og regionale liv. Derfor har vi i vores parti også mere og mere brug for en landskommunal og fællesregional profil. Derfor må vi fremadrettet skabe endnu mere sammenhæng mellem de forskellige politiske niveauer. Så vi altid har et fælles formuleret fodfæste, der kan vinde tillid på tværs af kommunegrænser og regionale skel.

Derfor er ambitionerne ved det kommende valg også politiske. Det handler ikke (kun) om mange mandater eller procentsatser og slet ikke om, hvem der er størst. Det handler om at sikre, at der ikke er noget sted i landet, hvor det ikke er muligt for en radikalt sindet at nytænke grundlaget for en grøn, fri og stærk fremtid i tæt dialog med en radikal folkevalgt.

Og lad os lige dvæle ved det med radikalt sindet. Vi kalder os undertiden for et lille parti. Og vi kan nok også godt lide at forstå os selv som de små adrætte i modsætning til de store på larvefødder med elefantben. Men er vi nu så små?

Vi ved, at hver femte vælger på et tidspunkt har stemt radikalt. Vi ved også, der var godt tre en halv million, der stemte ved valget i 2019. Det betyder, at mere end 700.000 mennesker på et tidspunkt har vist os demokratisk tillid.

Det er rigtig mange mennesker. Og vi har faktisk et ansvar for at inddrage netop dem i den fælles forvaltning af vores samfund.

Den løbende folkelige inddragelse vil blive mere og mere afgørende i de kommende års demokratiske udvikling. Derfor må vi fortsætte indsatsen for, at vi som medlemmer klædes på til at være en væsentlig og afgørende inddragende faktor. For tiden rinder ud for den klassiske måde at være medlem på og at føle sig knyttet til et parti på. Rigtig mange mærker sig endog meget forbundet til den radikale sag, men kan slet ikke se sig selv som medlem at noget parti overhovedet. Dem skal vi have i tale ved en fælles landsdækkende indsats forankret i det radikale landskabs frivillige engagement.

For klassisk borgerinddragelse er både godt og vigtigt, men ender undertiden med at blive en teknisk forvaltningsøvelse. Folkelig inddragelse må ske tidligere og kan vi være værter for det i en radikal sammenhæng, kan vi i langt højere grad forankre samtalen i civilsamfundets og livsverdenens mellem menneskelighed.

For kandidater kan ikke længere blot overbevise med politiske budskaber, men må derimod være dem, der understøtter den tillidsskabende samtale; dem, der inddrager lokalsamfundet i selve dagsordensfastsættelsen og ikke blot i drøftelserne under dagsordenspunkterne eller i implementeringen af beslutningerne.

Derfor skal den radikale samtale ved valget begynde med et radikalt formuleret spørgsmål og ikke med et svar.

Det er vores og det er den demokratiske fordring.

Jeg vil slutte med at sige tak. Tak for seks vilde og vildt skønne år og for de utallige samtaler rundt om i det radikale landskab – tak for samarbejdet fra nord til syd, fra øst til vest fra land til by. Tak især for det engagerede smil, når nogle af jer som nye frivillige har meldt jeres ankomst i bevægelsen.

Når jeg tænker tilbage, skrev jeg det første år en hel del imødekommende breve til afgående medlemmer for at ønske dem god vind i dengang nyopståede partier. Men jeg har heldigvis skrevet til endnu flere og budt velkommen i det radikale fællesskab.

Vi deler os efter anskuelse. Det må og skal vi. Men vi samler os også efter anskuelse. Det er den usagte del af den sætning. Tak til alle, som har stået fast, last og brast gennem årene. I medgang, men jo især i modgang. Det er her, man møder den ægte integritet.

For det har aldrig været en vals at være radikal. Vi har en indgroet skepsis overfor lette løsninger. Og vi er skabt på det paradoks, at vi hævder individets frihed i fællesskab. Det kræver lange snakke, så dem tager vi. Det kræver svære samtaler, så dem tager vi også. Men det kræver først og fremmest gensidig forpligtelse, så den forventer vi af hinanden.

Tak til alle jer, der tog forpligtelsen alvorligt og som så mange gange har sat jer selv til side for den fælles sag. Tak, fordi I stod der, også de gange, hvor det har været hårdt og når det har været svært at genkende både parti og os selv. Men det

er lige dér, det gælder. Det er her, den radikale stamina viser sit værd og sin berettigelse.

Det gælder ikke mindst i et år som det forgangne; hvor skærene har syntes mange, også i egne farvande. Det har været svært og det har ikke altid været lige kønt. Men vi blev og vi bliver klogere undervejs. For den friheds- og ligestillingskamp, vi kæmper udadtil, skal naturligvis også kæmpes indadtil. Vilje til forandring. Også af os selv.

Vi har en sag, som er alt for vigtig til at overlade til andre.

Den er siden den radikale diskussionsklub i 1903 båret frem af et frivilligt folkeligt radikalt engagement. Tak til alle jer, som bar og som stadig bærer. Tak til kandidater og tillidsvalgte - folkevalgte og medlemmer; som hver dag er med til at give sagen aktualitet, bid og courage. Tak til vores dygtige og hårdtarbejdende sekretariat, som nærmest i alle døgnets timer løfter langt over, hvad man kan forvente.

Tak for et fantastisk samarbejde gennem alle årene til Radikal Ungdom – I er i særklasse.

For ingen kan stå alene – i hvert fald ikke jeg. Jeg har haft det helt særlige privilegium at arbejde i tæt samspil med dedikerede, dygtige, mod- og medspillende næstformænd. Tak til Vivian, til Bitten og til Clara. Uden jer – uden jer var det aldrig gået.

Tak til Marianne, Margrethe og Morten for vigtige og væsentlige samtaler undervejs om partiets færd og færden.

Og så til sidst: Tak til dig, Sofie. Tak, fordi du samlede stafetten op, da den faldt til jorden. Du satte og sætter klar radikal retning og du løfter ikke bare i flok, men løfter hver enkelt i flokken og derigennem os alle sammen. Jeg har virkelig sat stor pris på vores samarbejde.

Disse var ordene.

Godt landsmøde!

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Politisk tale, Radikale Venstre

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/svend-thorhauges-tale-til-radikale-venstres-landsmoede-2021>